

Turvallinen liikkuminen matkailukeskuksissa

Liitteet: Yhteiset

Sisällys

1. Liikenneonnettomuudet
 1. Porokolarit
 2. Maastoliikenneonnettomuudet
2. Matkailijakysely
3. Yrityskysely
4. Kysely nuoria liikuttaville toimijoille

1. Liikenneonnettomuudet

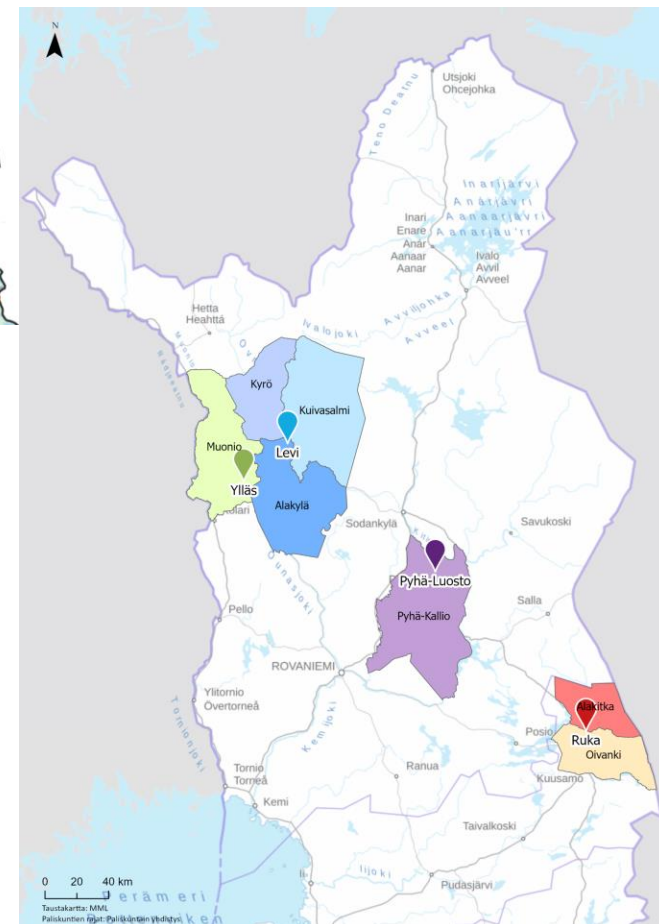
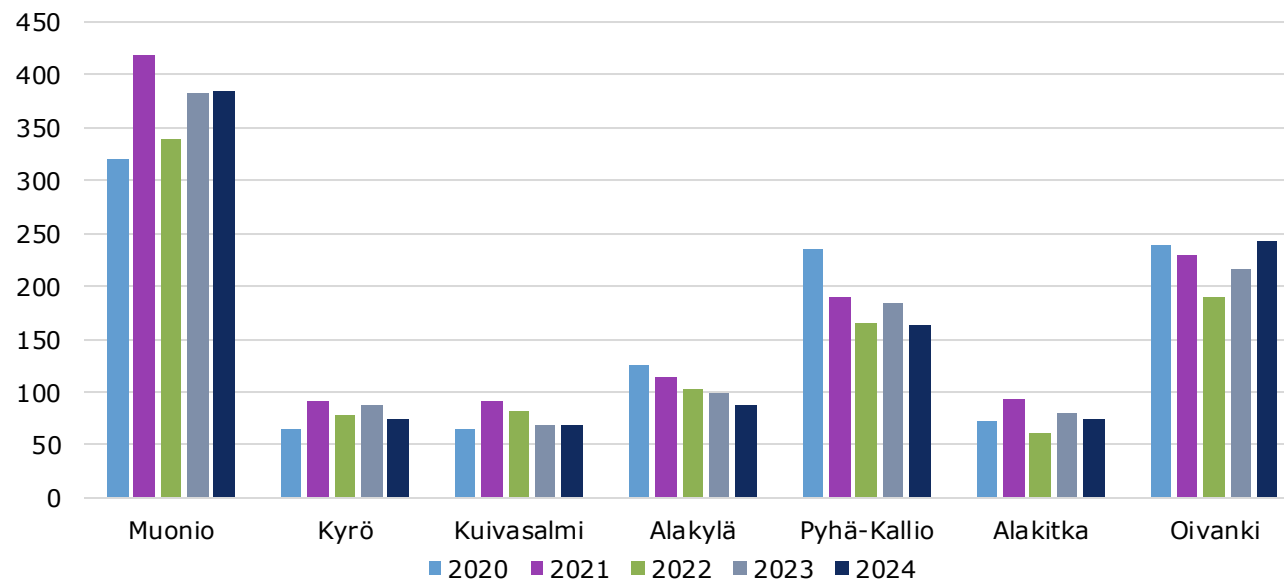
1.1. Porokolarit

Matkailualueista Ylläs, Levi, Pyhä-Luosto ja Ruka sijaitsevat poronhoitoalueella. Suomessa virallinen tilasto ei erikseen tilastoi porovahinkoja, mutta Paliskuntain yhdistys kokoaa vuosittain yhteen tieliikenteessä auton alle jääneet porot. Suomessa eniten tieliikenteen porovahinkoja sattuu Muonion sekä Oivangin paliskuntien alueilla. Useat matkailukeskuksiin johtavista valta- ja kantateistä kuuluvat porokolarialtteimpiin tieosuuksiin Suomessa.

Porokolarialtteimmat tieosuudet. Lähde: Paliskunnat.fi (kuvan käyttöluva saatu paliskuntain yhdistykseltä)

Auton alle jääneet porot paliskunnittain 2020-2024

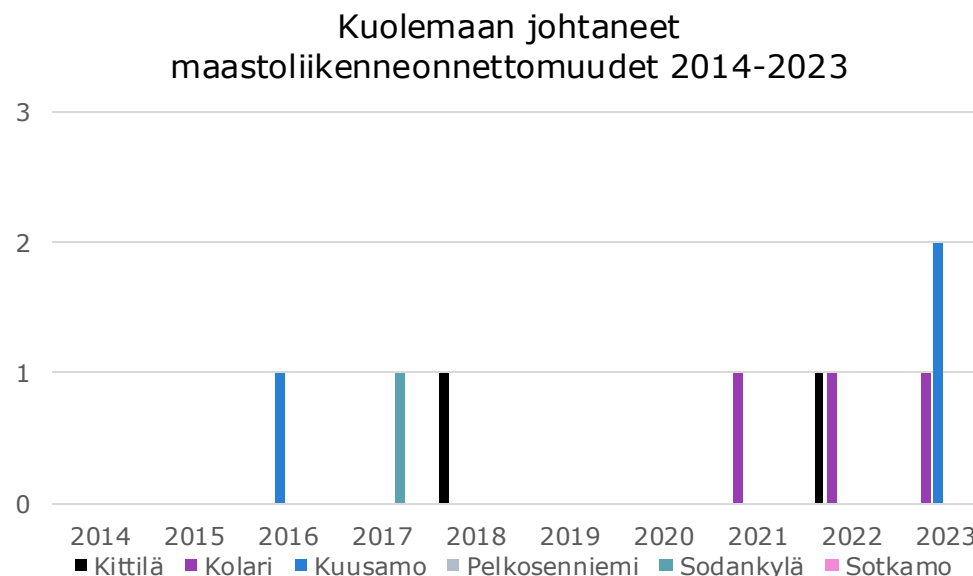
1.2. Maastoliikenneonnettomuudet 1/2

Suomessa maastoliikenteen onnettomuuksien tilastointi on hajanaista, eikä kattavaa tietoa kaikista onnettomuuksista ole saatavilla. Kattavimmat tilastot maastoliikenteen osalta on saatavilla kuolemaan johtaneista onnettomuuksista. Suomessa Onnettomuustietoinstituutti OTI tutkii kaikki kuolemaan johtaneet tie- ja maastoliikenneonnettomuudet.

OTI:n tietojen mukaan viimeisen kymmenen vuoden aikana Kittilän, Kolarin, Kuusamon ja Sodankylän kunnissa on sattunut yksittäisiä kuolemaan johtaneita maastoliikenneonnettomuuksia. Sen sijaan Pelkosenniellä tai Sotkamossa ei ole tapahtunut ainuttakaan kuolemaan johtanutta maastoliikenteen onnettomuutta.

Tarkasteltaessa yleisesti Lapissa, Kainuussa ja Pohjois-Pohjanmaalla sattuneita kuolemaan johtaneita maastoliikenneonnettomuuksia on moottorikelkkaonnettomuuksissa yleisimmin kyseessä joko jäällä ajo sulaan tai suistuminen/ajoneuvon hallinnan menettäminen ja siitä seuraava törmäys esteeseen kuten puuhun. Noin puolessa kuolemaan johtaneissa onnettomuuksissa moottorikelkailijat ovat olleet kokeneita ja onnettomuus on tapahtunut tutussa ympäristössä. Erityisesti Lapissa jäällä sattuneissa kuolemaan johtaneissa moottorikelkkaonnettomuuksissa korostuu tutussa ympäristössä ajo.

Suistumisissa ja siitä seuranneissa törmäyksissä taustalla on usein ollut liian suuri tilannenopeus. Noin joka toisessa moottorikelkkaillessa sattuneista kuolemaan johtaneista tapauksista taustalla on ollut alkoholin käyttöä.

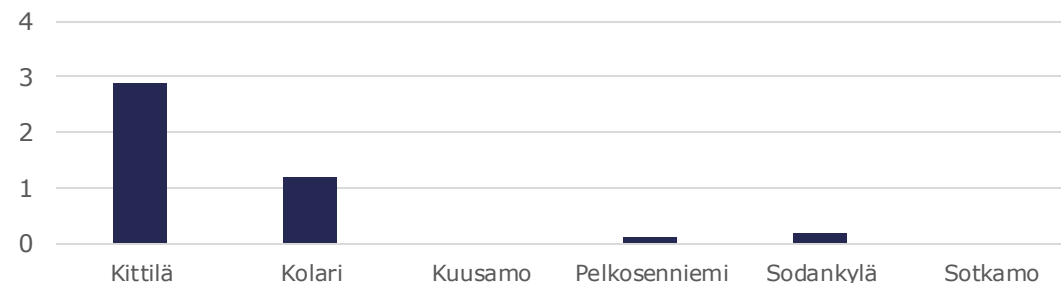
1.2. Maastoliikenneonnettomuudet 2/2

Moottorikelkkailussa henkilövahinkoon johtaneita onnettomuuksia sattuu tarkastelualueella eniten Kittilässä, jossa sattuu vuosittain keskimäärin noin kolme henkilövahinkoon johtavaa moottorikelkkaonnettomuutta. 10 vuoden tarkastelujaksolla Kuusamossa ja Sodkamossa ei ole sattunut ainuttakaan henkilövahinkoon johtanutta moottorikelkkaonnettomuutta. OTI:n liikennevahinkoraportin mukaan liikennevakuutuksesta korvataan eniten moottorikelkkaillessa tiestön sekä pysäköintialueiden ulkopuolella sattuneita omaisuus- ja henkilövahinko-onnettomuuksia Kittilässä ja Kuusamossa.

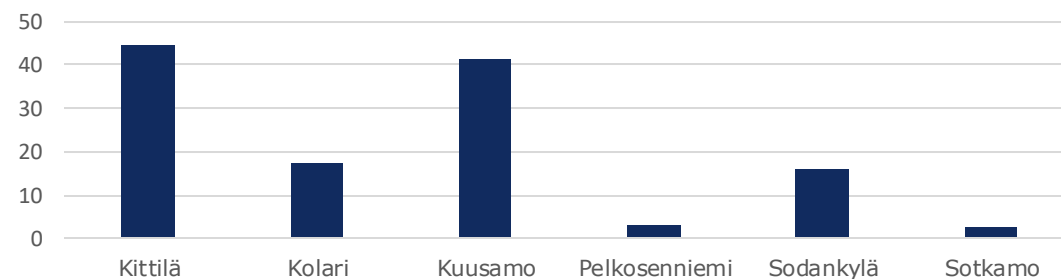
Lapin alueella henkilövahinkoon johtaneissa moottorikelkkaonnettomuuksissa yleisin syy loukkaantumiseen on moottorikelkan hallinnan menetys ja törmäys puuhun. Useissa onnettomuuksissa taustalla on myös kuljettajan kokemattomuus.

Viimeisen kymmenen vuoden aikana mönkijöiden henkilövahinkoon johtaneita tie- ja maastoliikenneonnettomuuksia on sattunut sekä Sodankylässä, että Kittilässä molemmissa kolme kappaletta. Muissa kunnissa ei ole sattunut OTI:n tietoon tulleita henkilövahinkoon johtaneita mönkijäonnettomuuksia. OTI:n Lapin tutkijalautakunnassa on tehty huomio, että Lapin alueella tutkituista mönkijän kaatumisonnettomuuksista useassa tapauksessa kaatumiseen on vaikuttanut mönkijän rakenne, jossa painopiste on ollut mönkijän mittoihin nähden korkealla.

Moottorikelkkojen henkilövahinkoon johtaneet onnettomuudet kunnittain
Keskiarvo 2014-2023

Liikennevakuutuksesta korvatut moottorikelkkailun omaisuus- ja henkilövahingot tiestön ja pysäköintialueiden ulkopuolella kunnittain
Keskiarvo 2014-2023

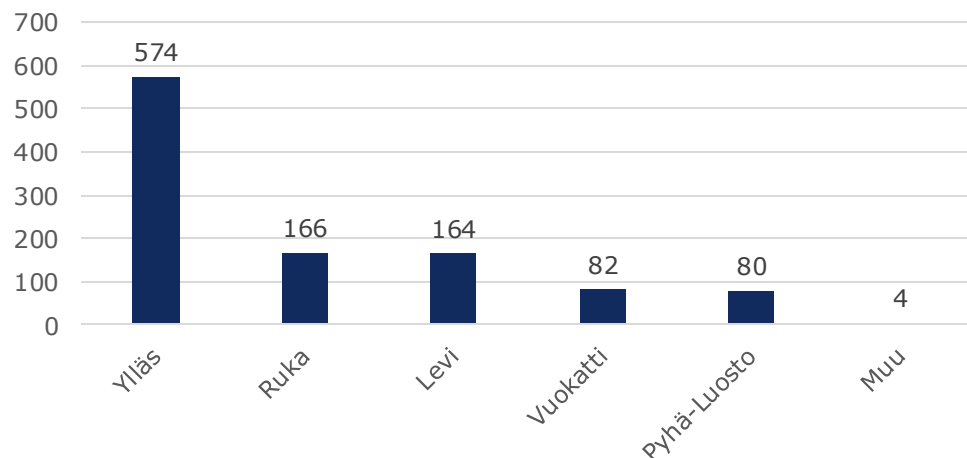
2. Matkailijakysely

2. Matkailijakysely 1/9

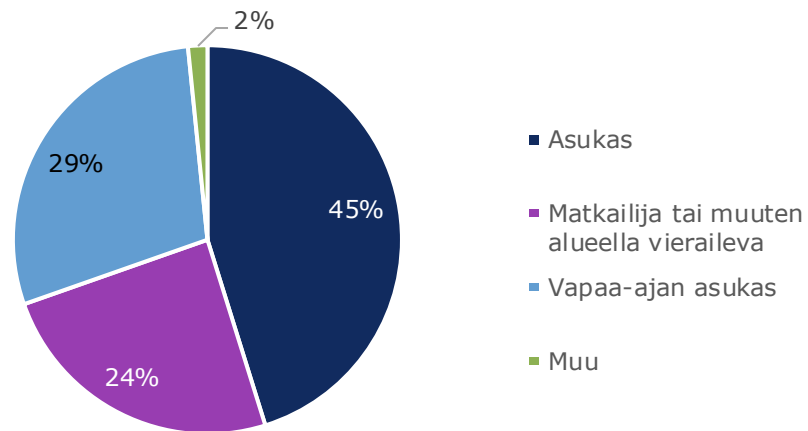
Matkailijakyselyyn vastasi yhteensä 1087 vastaajaa. Kyselyn vastaajista 45 % on matkailukeskusten alueella asuvia, 29 % vapaa-ajan asukkaita, 24 % matkailijoita tai muuten alueella vierailevia ja 2 % muita henkilöitä, kuten alueella työskenteleviä. Kyselyn vastaajajoukko koostuu lähes täysin yli 18-vuotiaista.

Kyselyyn saatiin vastauksia jokaiselta matkailualueelta. Eniten vastauksia saatiin Ylläksen alueelta.

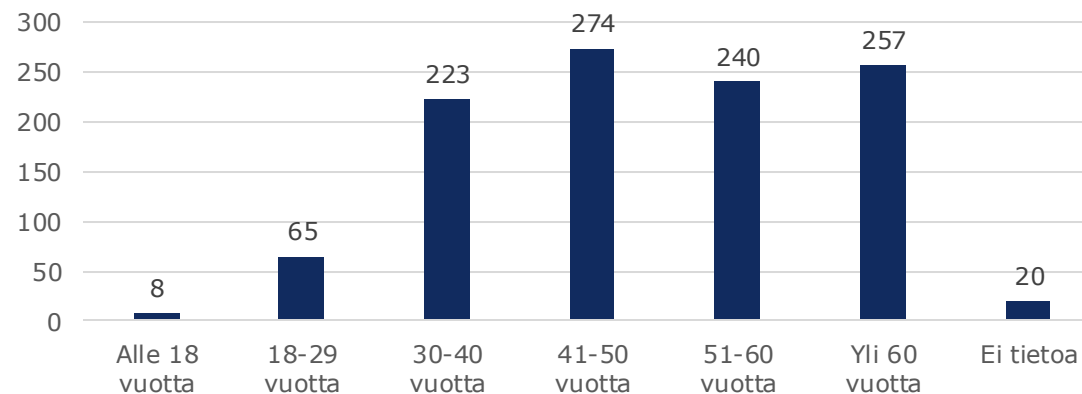
Mitä matkailualueita vastauksesi koskevat?
N=1070

Mikä seuraavista kuvaa tilannettasi parhaiten?
N=1060

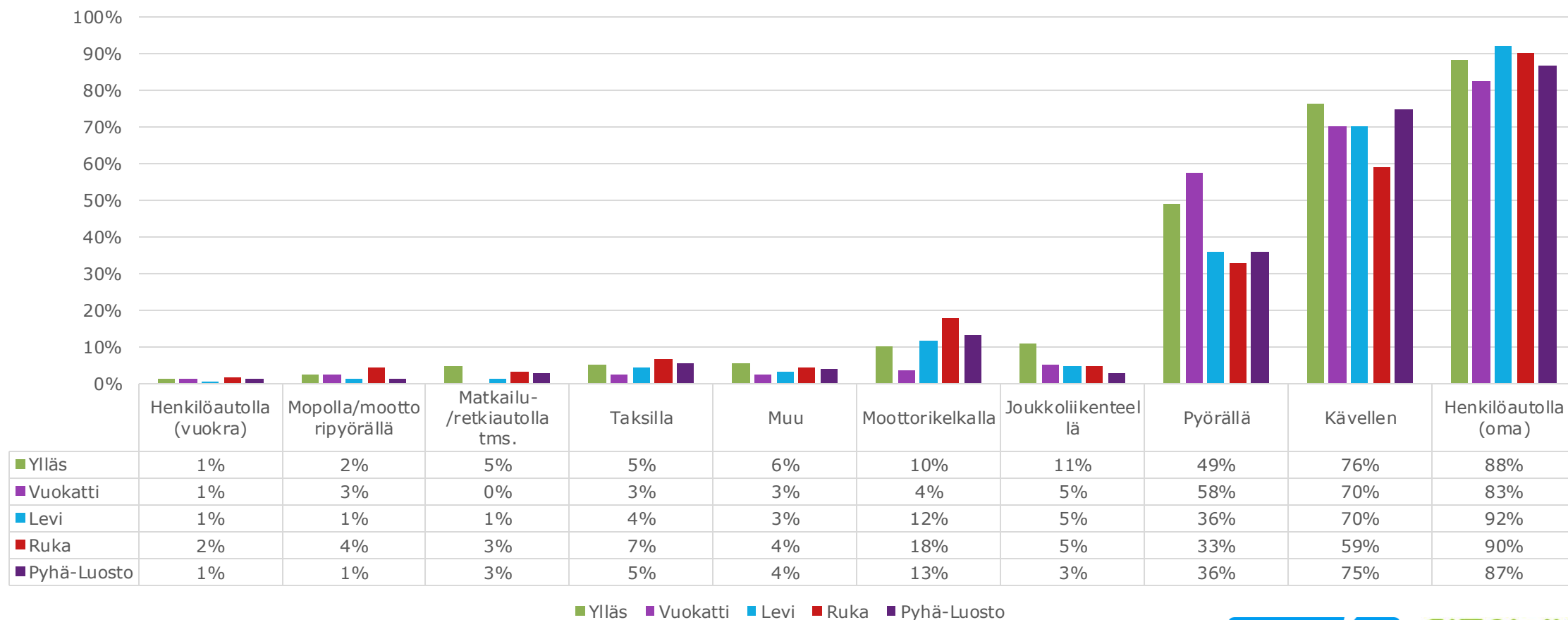

Vastaajan ikäryhmä
N=1087

2. Matkailijakysely 2/9

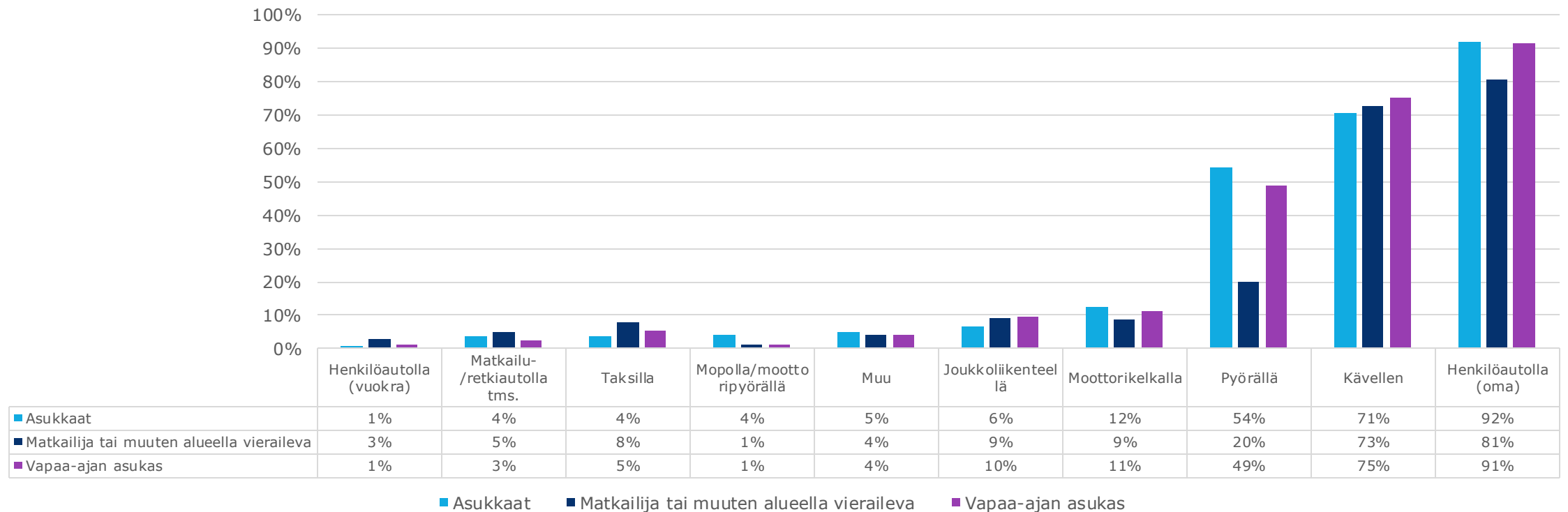
Miten liikut pääsääntöisesti matkailukeskuksen alueella? Voit valita useamman kuin yhden kulkutavan.
(Kuinka monta prosenttia vastaajista liikkuu pääsääntöisesti kyseisellä kulkutavalla matkailukeskuksittain)

■ Ylläs ■ Vuokatti ■ Levi ■ Ruka ■ Pyhä-Luosto

2. Matkailijakysely 3/9

Miten liikut pääsääntöisesti matkailualueella?
(Kuinka monta prosenttia vastaajista liikkuu pääsääntöisesti kyseisellä kulkutavalla vastaajaryhmittäin)

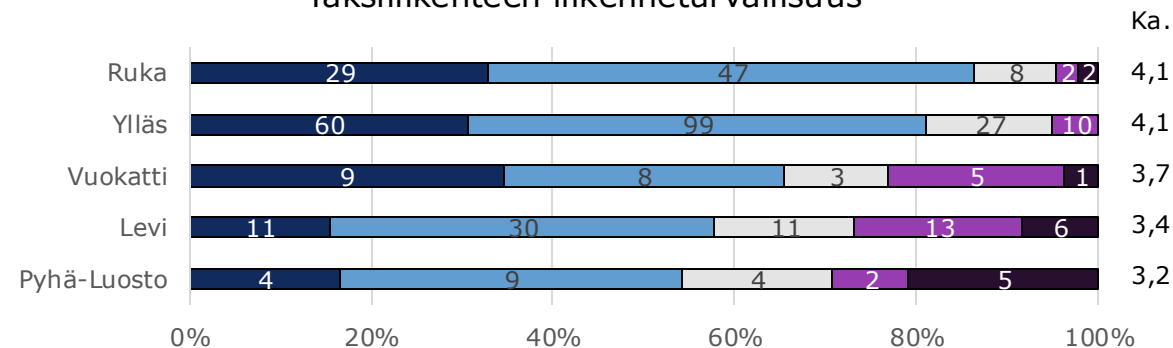
2. Matkailijakysely 4/9

Matkailukeskuksista Rukalla, Ylläksellä ja Vuokatissa taksiliikenteen liikenneturvallisuuden nähdään olevan melko hyvällä tasolla. Levillä ja Pyhä-Luoston alueella taksiliikenteen liikenneturvallisuuden koetaan olevan hieman alhaisemmalla tasolla, ei hyvä eikä huono.

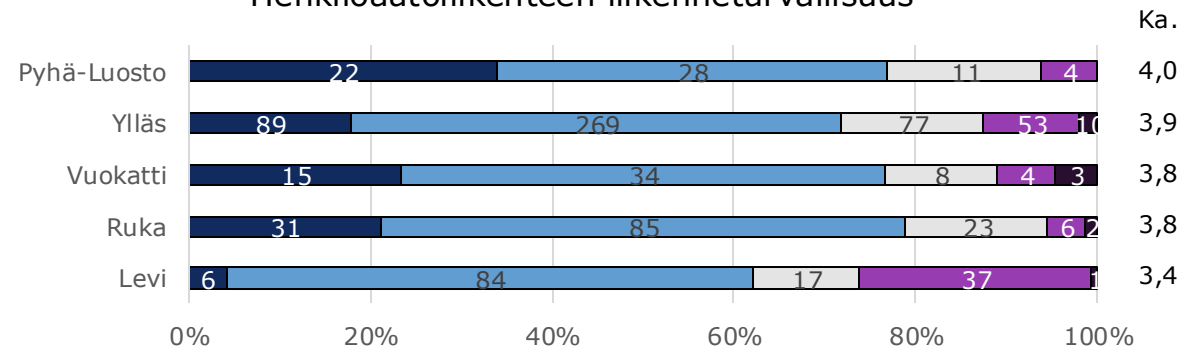
Henkilöautoliikenteen liikenneturvallisuuden arvioidaan olevan matkailukeskuksissa Leviä lukuun ottamatta melko hyvällä tasolla. Muihin matkailukeskuksiin verrattuna henkilöautoliikenteen liikenneturvallisuus koetaan Levillä hieman heikompana.

Joukkoliikenteen liikenneturvallisuus on kaikissa matkailukeskuksissa keskinäisellä tasolla. Joukkoliikenteen liikenneturvallisuuden ei nähdä olevan missään erityisen hyvä, mutta ei erityisen huonokaan. Kaikista alueista kuitenkin Levin joukkoliikenteen liikenneturvallisuus arvioidaan kaikista heikoimmaksi ja Vuokatin kaikista parhaimmaksi. Joukkoliikenteen osalta huomioitavaa on, että joukkoliikenteellä pääsääntöisesti liikkuvat arvioivat joukkoliikenteen turvallisuuden muita vastaajia paremmaksi.

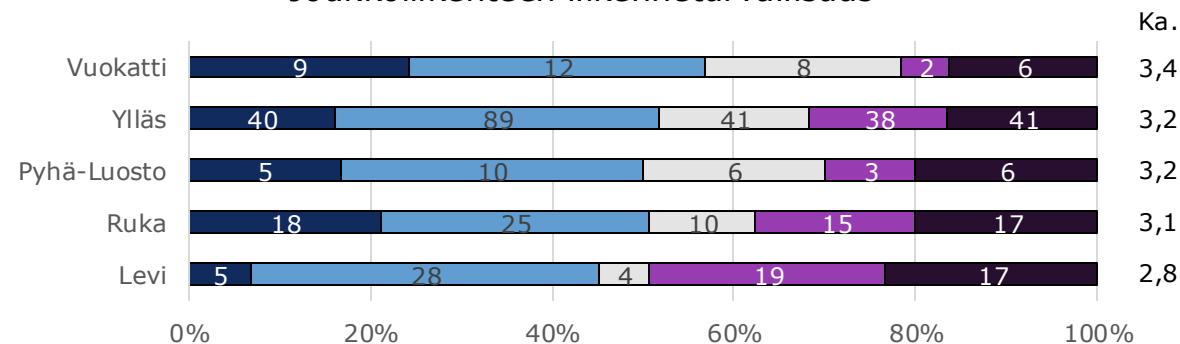
Taksiliikenteen liikenneturvallisuus

Henkilöautoliikenteen liikenneturvallisuus

Joukkoliikenteen liikenneturvallisuus

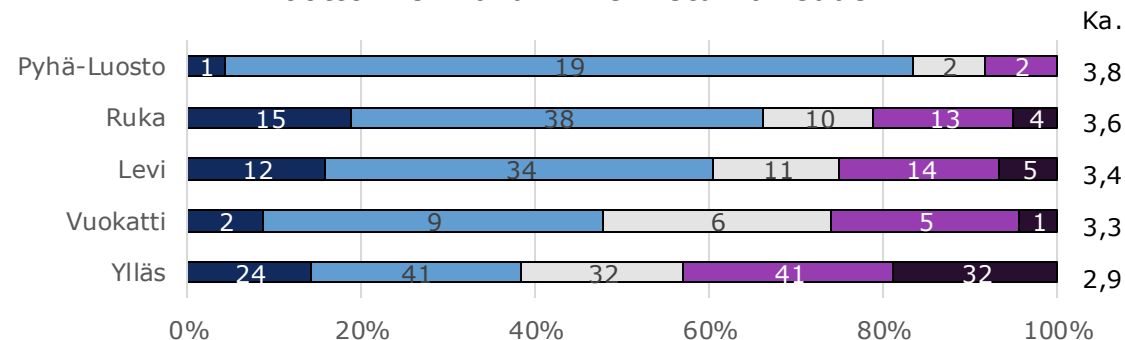
■ Erittäin hyvä (5) ■ Melko hyvä (4) □ Ei hyvä eikä huono (3)
 ■ Melko huono (2) ■ Erittäin huono (1)

2. Matkailijakysely 5/9

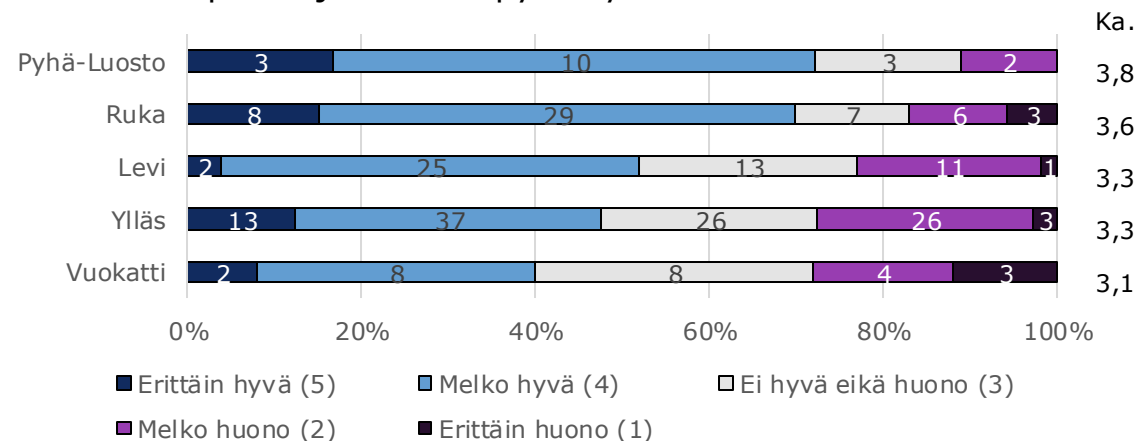
Matkailukeskuksista Pyhä-Luostolla ja Rukalla moottorikelkkailun liikenneturvallisuuden koetaan olevan parhaimmalla tasolla. Matkailukeskuksista Ylläksellä moottorikelkkailun liikenneturvallisuus arvioidaan heikoimmaksi. Ylläksellä vastaajista 43 % arvioi moottorikelkkailun liikenneturvallisuuden vähintään melko huonoksi, kun vertailussa parhaiten pärjäävällä Pyhä-Luoston alueella vastaava luku on 11 %.

Kuten moottorikelkkailun myös mopoilun ja moottoripyöräilyn liikenneturvallisuus arvioidaan parhaimmaksi Pyhä-Luostolla ja Rukalla, jossa arvosanojen keskiarvo on lähellä melko hyvää. Matkailukeskuksista mopoilun ja moottoripyöräilyn liikenneturvallisuus koetaan heikoimmaksi Vuokatin alueella. Mopoilun ja moottoripyöräilyn vastauksia tulkittaessa on kuitenkin huomioitava, että lähes kolmannes ei osannut vastata kysymykseen koskien mopoilun ja moottoripyöräilyn liikenneturvallisuutta.

Moottorikelkkailun liikenneturvallisuus

Mopoilun ja moottoripyöräilyn liikenneturvallisuus

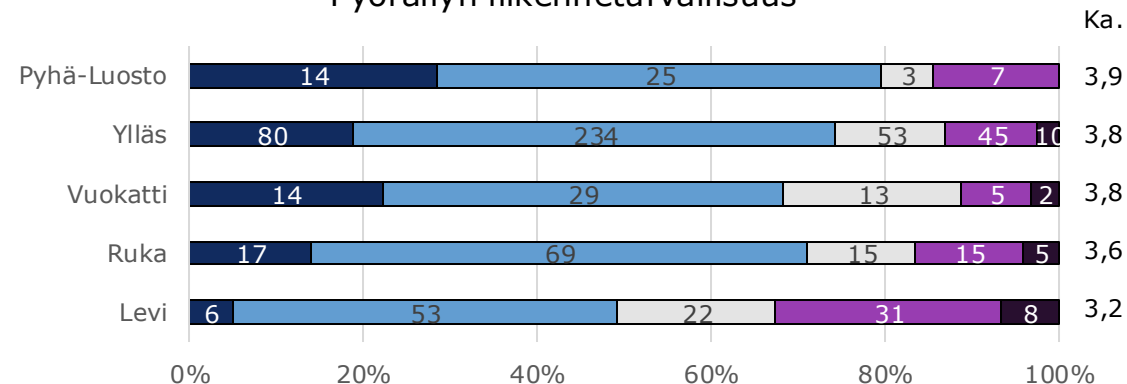
2. Matkailijakysely 6/9

Pyöräilyn liikenneturvallisuuden koetaan olevan kaikissa matkailukeskuksissa Leviä lukuun ottamatta melko hyvällä tasolla. Levin alueella pyöräilyn liikenneturvallisuus jakaa muita alueita enemmän vastaajia ja kolmannes Levin vastaajista arvioi pyöräilyn liikenneturvallisuuden vähintään melko huonoksi.

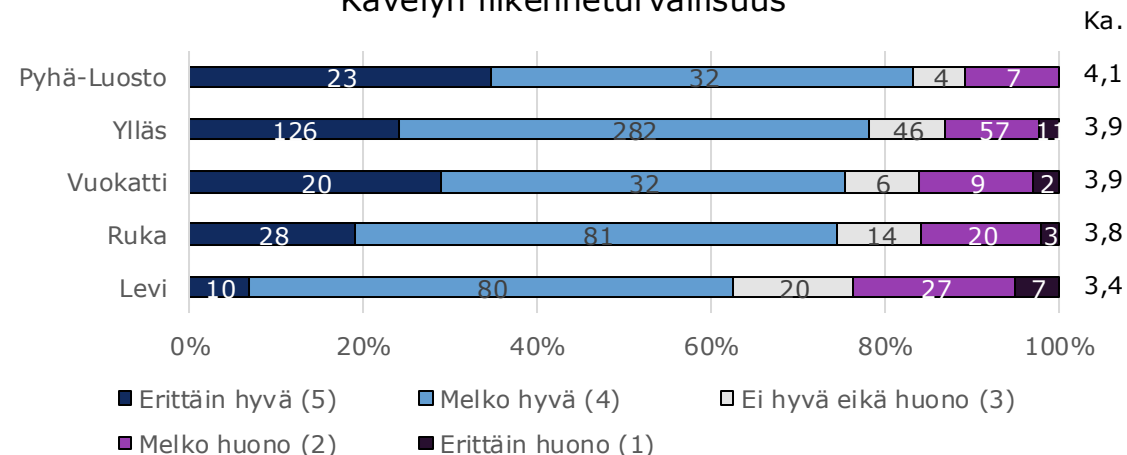
Kävelyn liikenneturvallisuus koetaan kaikilla matkailualueilla hieman pyöräilyä turvallisemmaksi. Sekä pyöräilyn koettua liikenneturvallisuutta kuin kävelyn koettua liikenneturvallisuutta vertailtaessa matkailukeskusten järjestys on sama. Kävelyn liikenneturvallisuus koetaan turvallisimmaksi Pyhä-Luoston alueella, ja heikoimmalla tasolla sen koetaan olevan Levillä.

Kaikkia liikennemuotoja tarkasteltaessa Levin alueen liikenneturvallisuus koetaan yleisesti heikoimpana verrattuna muihin matkailukeskuksiin. Kaikkein parhaimmaksi liikenneturvallisuus arvioidaan Pyhä-Luoston alueella ja toiseksi parhaimmaksi Rukan alueella.

Pyöräilyn liikenneturvallisuus

Kävelyn liikenneturvallisuus

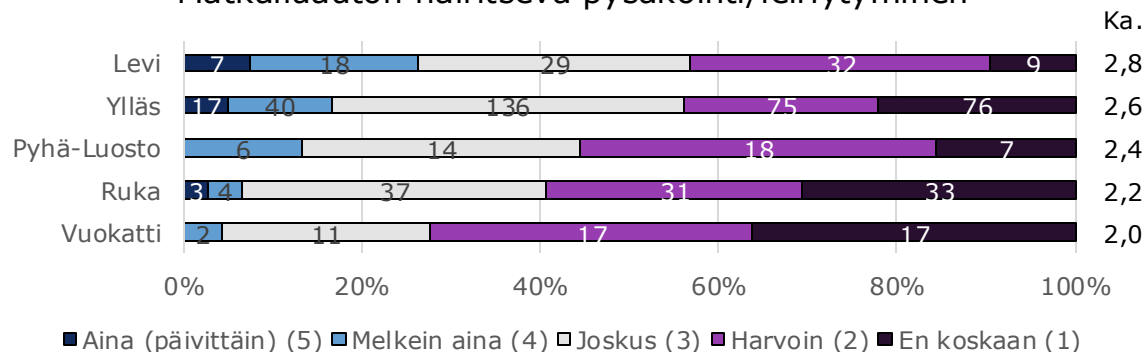

2. Matkailijakysely 7/9

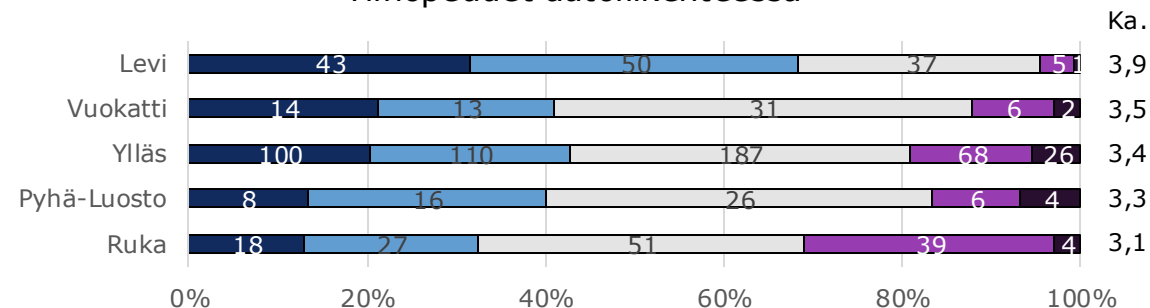
Matkailijakyselyssä vastaajia pyydettiin arvioimaan kuinka usein he havaitsivat annettua liikenneturvallisuuden kannalta epätoivottua käytöstä liikenteessä. Yhtä kysymystä lukuun ottamatta Levi sijoittui kaikissa kysymyksissä viimeiseksi eli Levin alueella havaittiin epätoivottua käyttäytymistä kaikista eniten. Vähiten epätoivottua toimintaa havaittiin Pyhä-Luoston alueella.

Muihin matkailukeskuksiin verrattuna Levillä nousee esiin erityisesti ylinopeudet. Väärinpysäköinnin haasteita tavataan useimmiten Levin ja Rukan matkailukeskuksissa. Matkailuautojen häiritsevää pysäköintiä koettiin eniten Levillä ja Ylläksellä, jossa pysäköinti häiritsee keskimäärin joskus. Muissa matkailukeskuksissa matkailuauton häiritsevä pysäköinti on harvinaista.

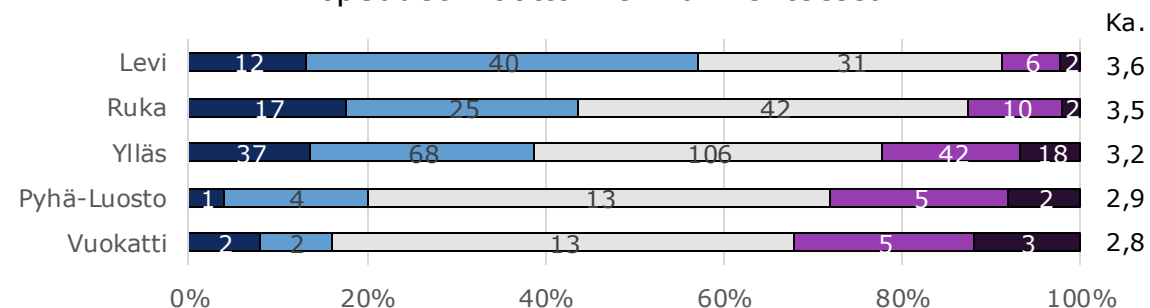
Matkailuauton häiritsevä pysäköinti/leiriytyminen

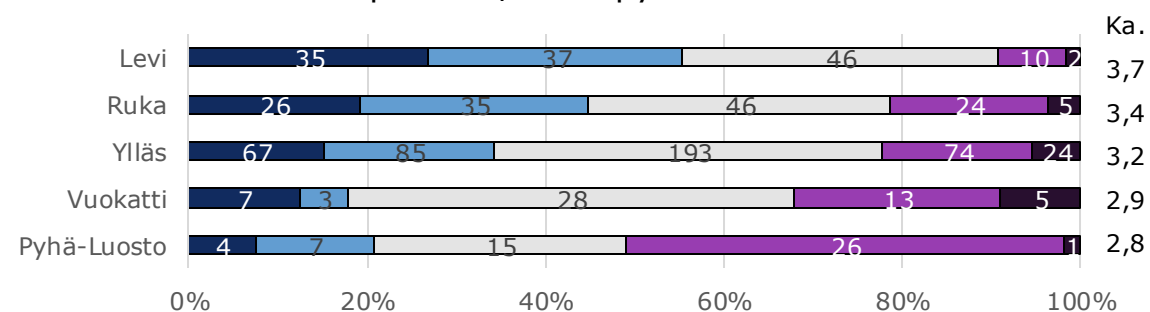
Ylinopeudet autoliikenteessä

Ylinopeudet moottorikelkkaliikenteessä

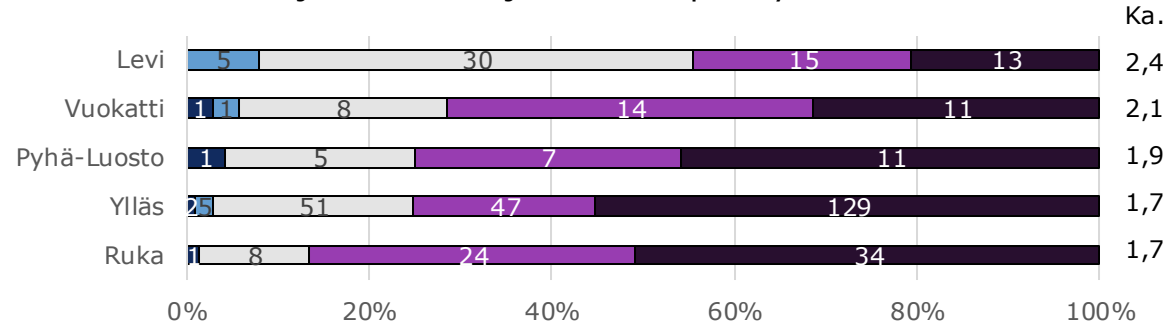
Pysäköinti muualle kuin merkityille paikoille/väärinpysäköinti

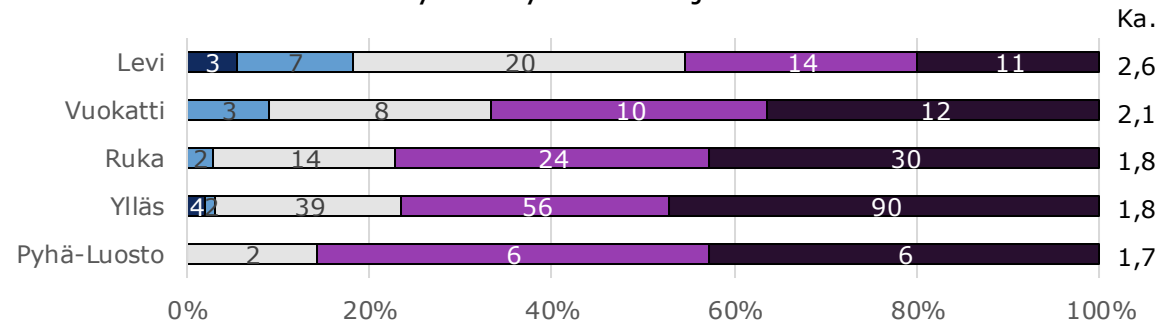
2. Matkailijakysely 8/9

Kyselyn mukaan ajoneuvon kuljettamista päihtyneenä sekä turvavyön käyttämättä jättämistä tapahtuu eniten Levin ja Vuokatin alueilla, joskin näilläkin alueilla vain harvoin. Myös pyöräilyn ja kävelyn turvavälineiden kuten kypärän tai heijastimien käyttö on hieman harvinaisempaa Vuokatin ja Levin alueilla kuin muissa matkailukeskuksissa. Vuokatin alueella pyöräilyn ja kävelyn turvavälineiden käyttämättömyyttä havaitaan alueella ”melkein aina”.

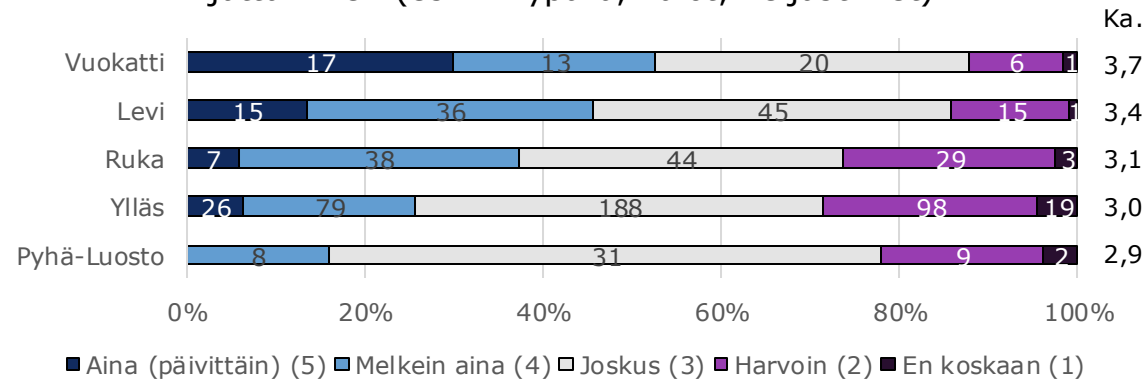
Ajoneuvon kuljettaminen päihtyneenä

Turvavyön käyttämättä jättäminen

Pyöräilyn tai kävelyn turvavälineiden käyttämättä jättäminen (esim. kypärä, valot, heijastimet)

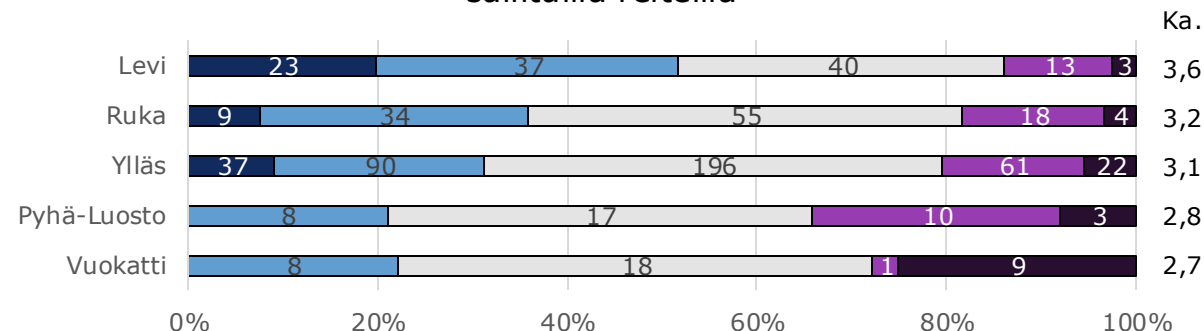

2. Matkailijakysely 9/9

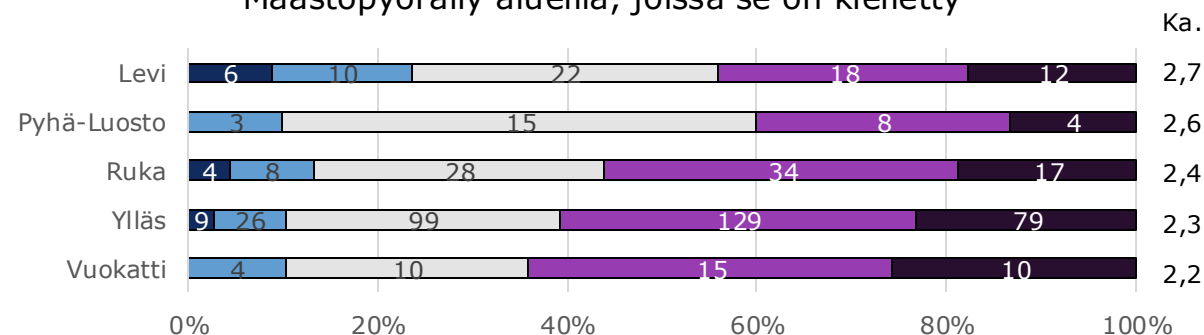
Moottorikelkalla ajo muualla kuin moottorikelkoille sallituilla reiteillä tunnistetaan kyselyssä ongelmaksi etenkin Levillä. Kyselyn mukaan toimintaa havaitaan Levillä melkein aina. Myös muissa matkailukeskuksissa moottorikelkkailua muualla kuin merkityillä reiteillä havaitaan joskus.

Laduilla kävely ja pyöräily talviaikaan erottuu suurimpana ongelmana Levin alueella, jossa laduilla kävelyä havaitaan melkein aina. Muissa matkailukeskuksissa laduilla kävelyä ja pyöräilyä ei havaita aivan yhtä usein kuin Levillä, mutta niissäkin varsin usein.

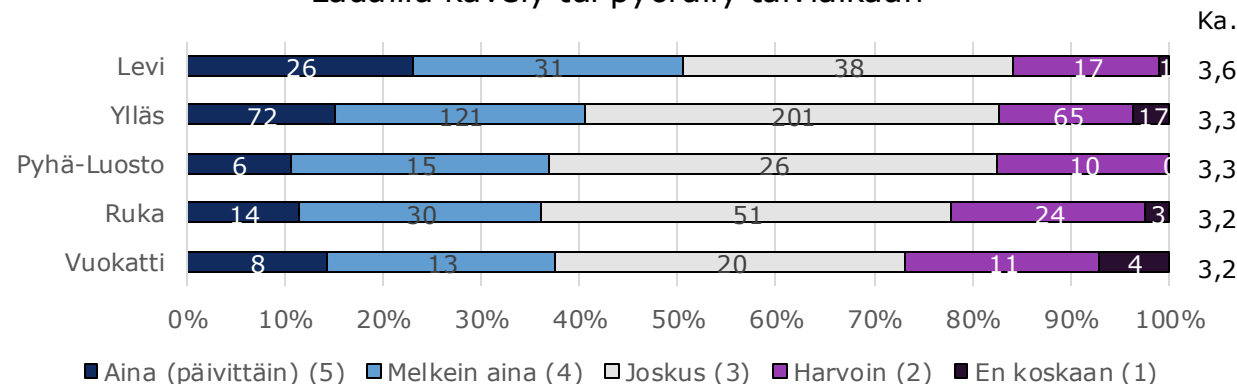
Moottorikelkalla ajo muualla kuin moottorikelkoille sallituilla reiteillä

Maastopyöräily alueilla, joissa se on kielletty

Laduilla kävely tai pyöräily talviaikaan

3. Yrityskysely

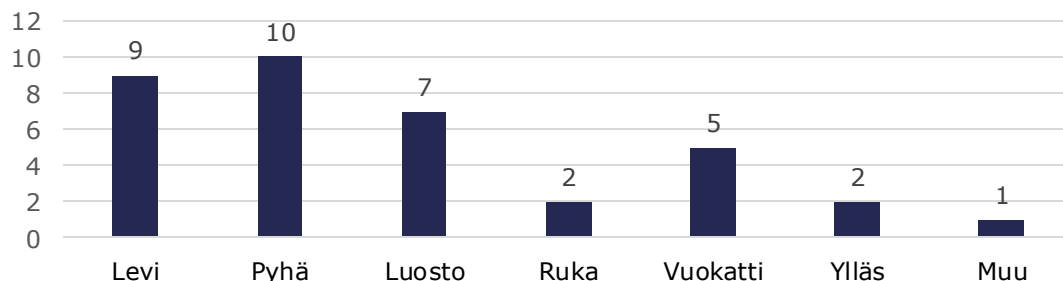
3. Yrityskysely 1/5

Kyselyn tavoitteena oli kartoittaa yritysten nykyisiä käytäntöjä, kokemuksia ja kehittämistarpeita liikkumisen turvallisuuteen liittyen. Kysely oli auki 6.8.-7.9.2025 välisellä ajalla.

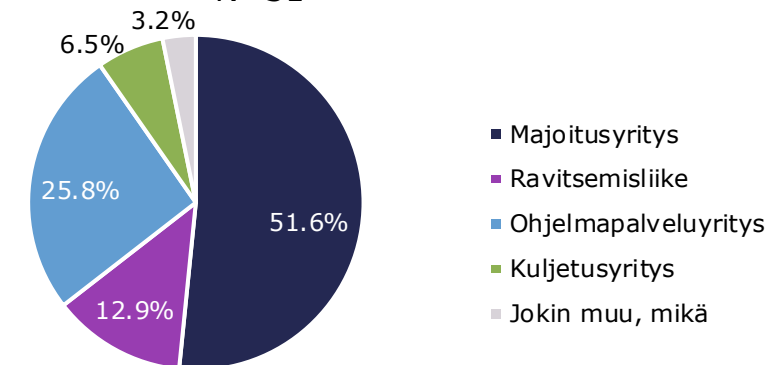
Yrityskyselyyn vastasi yhteensä 31 yritystä. Kyselyllä saavutettiin eniten majoitusyrityksiä ja ohjelmapalveluyrityksiä. Kyselyllä ei tavoitettu välinevuokrausyrityksiä, autonvuokrausyrityksiä tai kaupan alan toimijoita.

Suurin osa tavoitetuista yrityksistä oli kooltaan alle 20 työntekijän yrityksiä. Yrityksistä 34 % on vuosittain yli 10 000 kävijää. Kyselyyn saatiin vastauksia jokaiselta matkailualueelta. Eniten vastauksia saatiin Pyhän, Luoston ja Levin alueilta sekä Vuokatista.

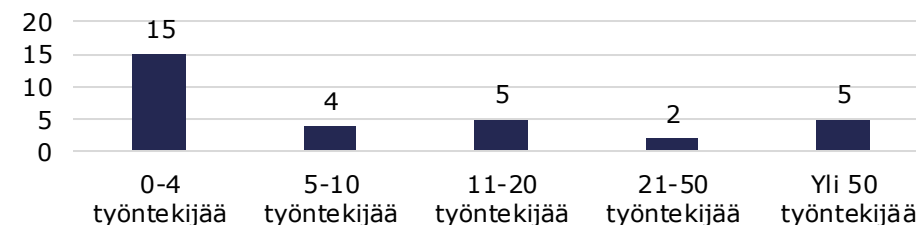
Millä matkailualueella yrityksesi toimii pääsääntöisesti? (N=31)

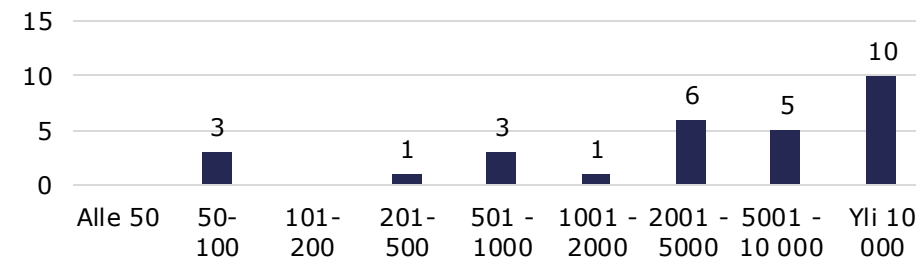
Kyselyllä saavutetut toimialat
N=31

Yrityksen koko (N=31)

Arvio yrityksen vuosittaisista kävijämääristä
(kävijää/vuosi) N=29

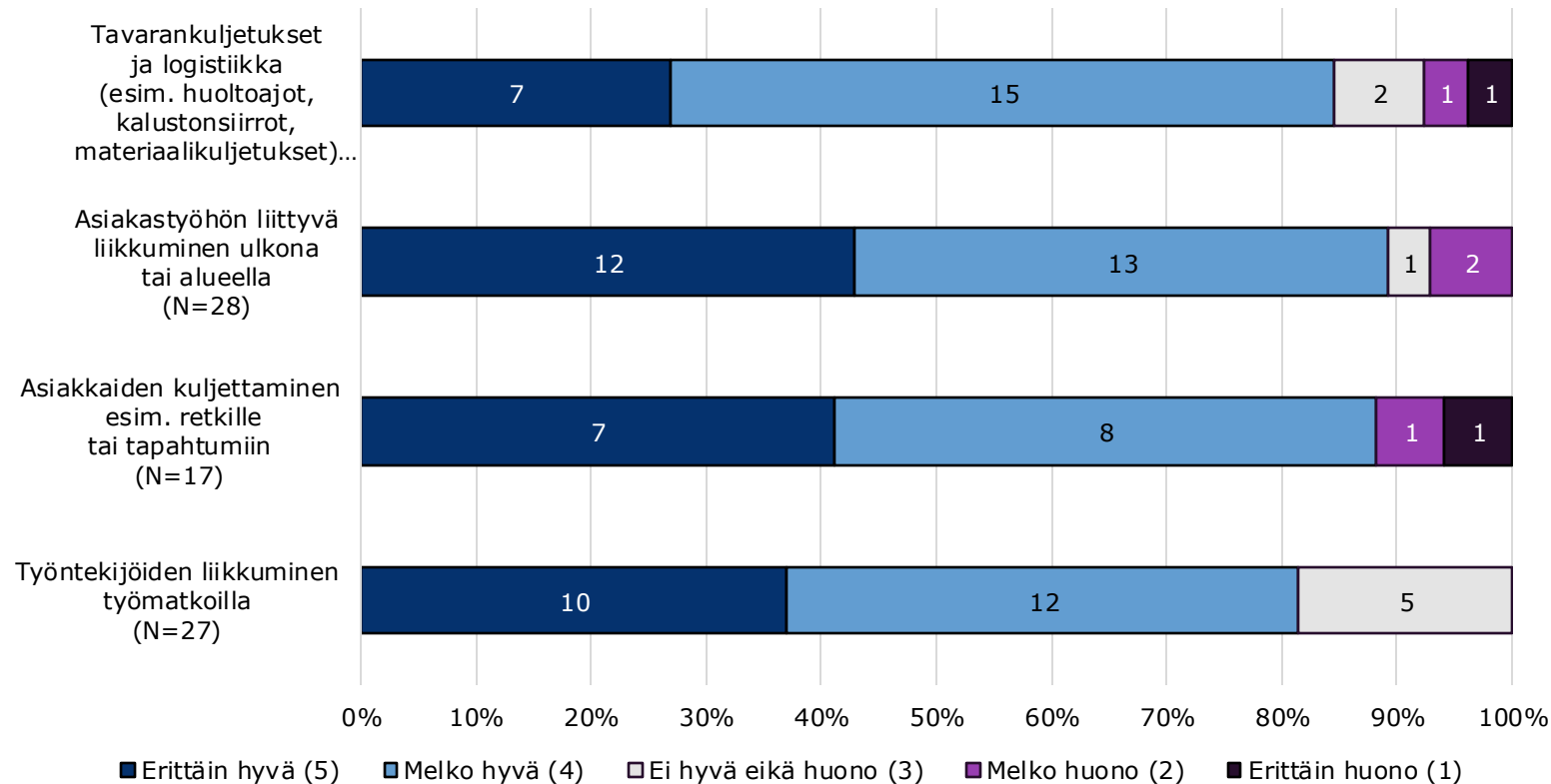
3. Yrityskysely 2/5

Kyselyn vastaajien mukaan erityyppisten matkojen turvallisuus koettiin pääpiirteissään erittäin tai melko hyväksi.

Erittäin huonoksi koettiin asiakkaiden kuljettaminen tai tavarankuljetukset ja logistiikka (1-2 vastaajaa) ja melko huonoksi myös asiakastyöhön liittyvä liikkuminen.

Nykyisiä käytäntöjä liikenneturvallisuuden parantamiseksi yrityksissä oli vastaajien mukaan erityisesti asiakkaiden ohjeistaminen, oman tontin turvalliset liikennejärjestelyt ja yrityksen ajoneuvojen kunnosta huolehtiminen. Kaikkein vähiten varmistettiin asiakkaiden liikennesääntöjen tuntemusta tai hyödynnettiin valmista liikenneturvallisuusmateriaalia Liikenneturvalta tai pelastuslaitokselta. (Kuvaaja seuraavalla sivulla.)

Koettu turvallisuus yrityksen erityyppisillä matkoilla

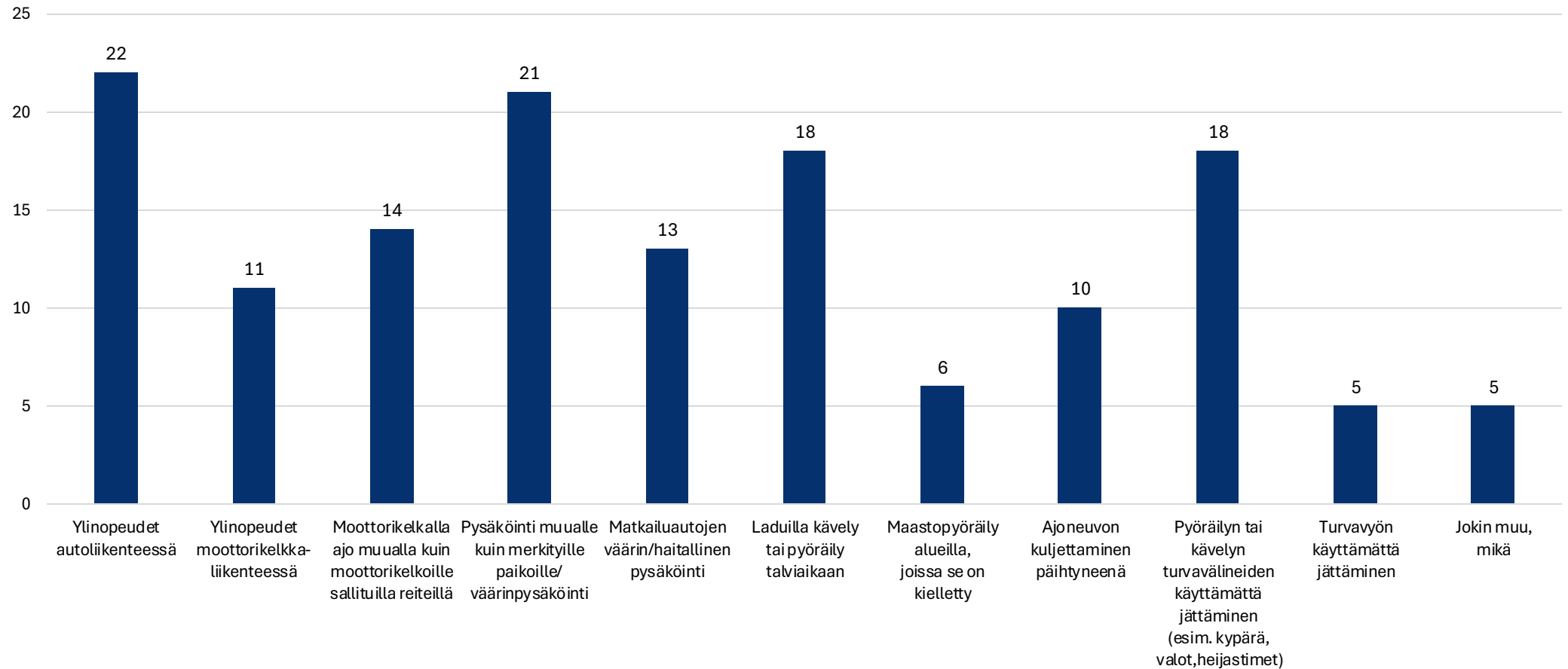
3. Yrityskysely 3/5

Yritysten nykyiset käytännöt liikenneturvallisuuden edistämiseksi
(N=31)

3. Yrityskysely 4/5

Oletteko havainneet seuraavanlaista toimintaa valitsemallasi matkailualueella/-alueilla?

3. Yrityskysely 5/5

Viestintää liikenneturvallisuudesta tulee tehdä yritysten mukaan mahdollisimman monikanavaisesti ja monikielisesti, jotta viesti tavoittaa kuulijansa.

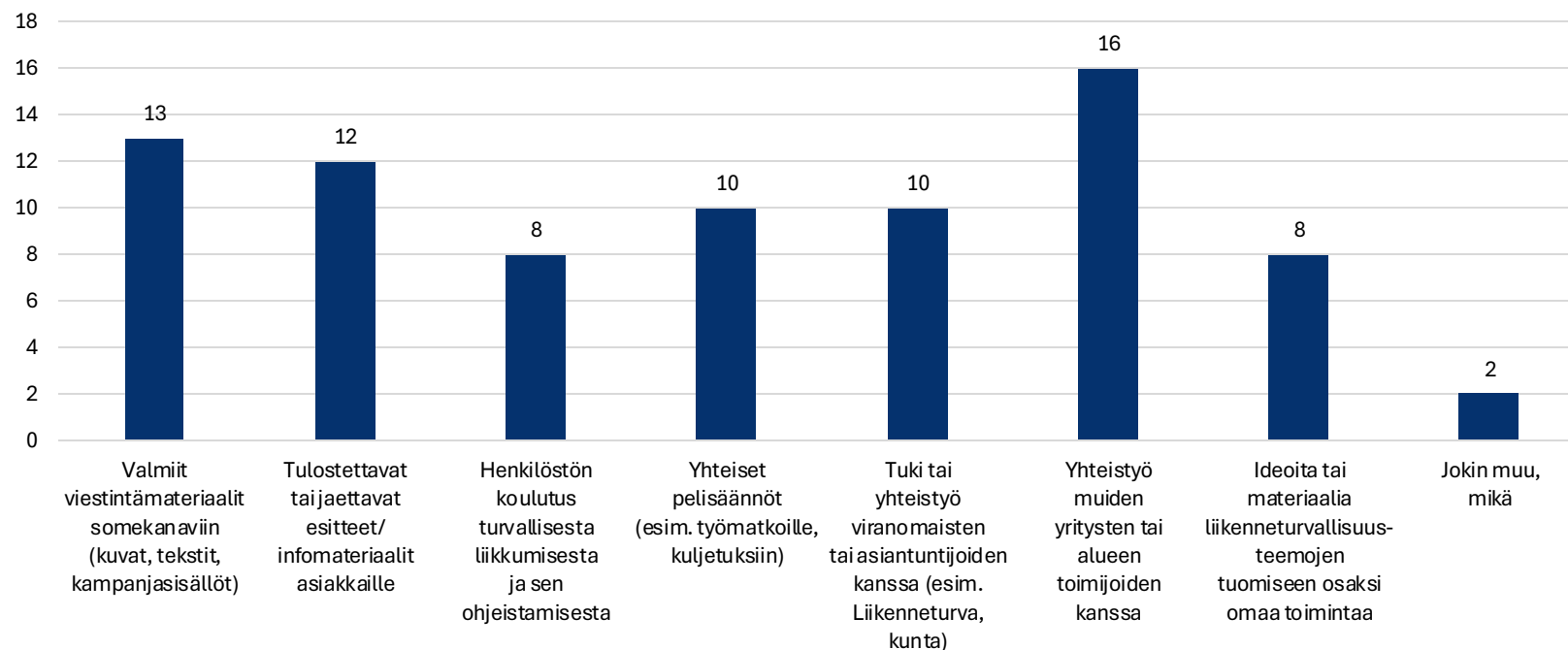
Matkailualueille saapuvia tulisi tiedottaa jo hyvissä ajoin ennen alueelle saapumista, esimerkiksi majoitusten varauskanavien, lentoyhtiöiden ja matkatoimistojen sekä autovuokraamojen kautta.

Saapumisen yhteydessä liikenneturvallisuustiedon tulisi tavoittaa matkailijat heti alueelle saavuttaessa mm. tienvarsimainonnan, liikenteen solmupisteiden sekä majoituspalveluiden yhteydessä.

Matkan aikana olisi tärkeää saada muistutuksia esimerkiksi infopisteiden ja eri palveluiden kautta.

Teeman tulisi yritysten mukaan olla jatkuvasti näkyvillä digitaalisilla alustoilla (verkkosivut, sosiaalisen median applikaatiot ja sähköpostit). Eri kanavien koettiin tavoittavan eri kohderyhmät.

Minkälaiselle viestinnälle ja liikenneturvallisuustyölle on tarvetta yrityksessänne?

4. Kysely nuoria liikuttaville toimijoille

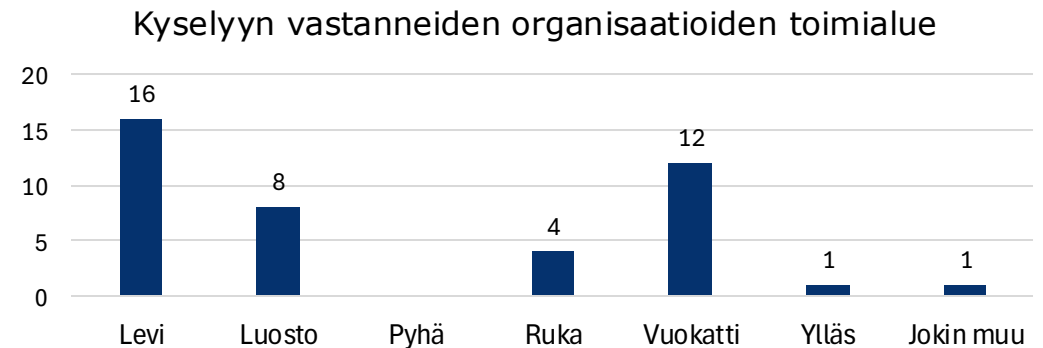
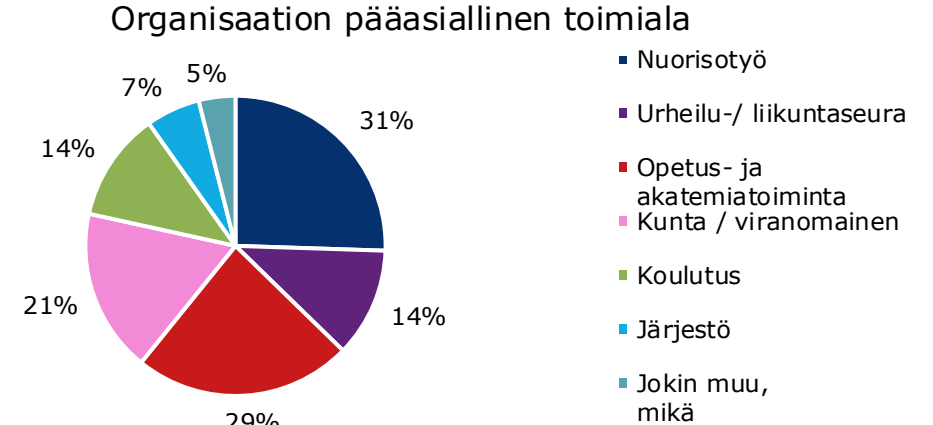
4. Kysely nuoria liikuttaville toimijoille 1/5

Kysely oli suunnattu toimijoille, jotka työskentelevät nuorten parissa ja voivat omassa toiminnassaan vaikuttaa nuorten liikkumiseen. Kysely oli auki 6.8.-7.9.2025 välisellä ajalla.

Vastauksia saatiin eniten Levin, Vuokatin ja Luoston matkailukeskusten alueilla nuorten kanssa toimivilta organisaatioilta.

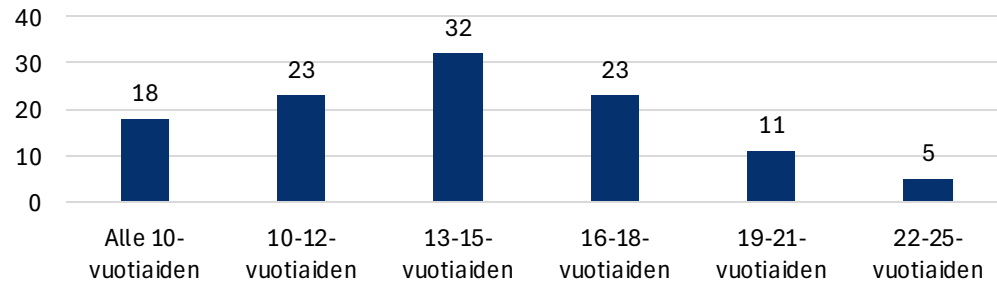
Kyselyyn vastanneista organisaatioista suurin osa edusti joko nuorisotyötä tai opetus- ja akatemiatoimintaa, kumpikin noin kolmanneksen osuudella. Kolmanneksi suurin joukko eli noin viidesosa vastanneista edusti kuntia tai muita viranomaisia.

Suurin osa tavoitetuista organisaatioista toimii pääsääntöisesti 13–15-vuotiaiden nuorten kanssa, mutta myös 10–12- ja 16–18-vuotiaiden ryhmät ovat merkittävästi edustettuina. Suurin osa organisaatioista tavoittaa toiminnallaan vuosittain 101–500 nuorta.

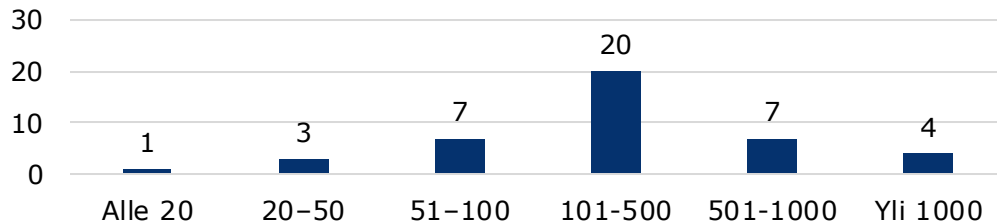

4. Kysely nuoria liikuttaville toimijoille 2/5

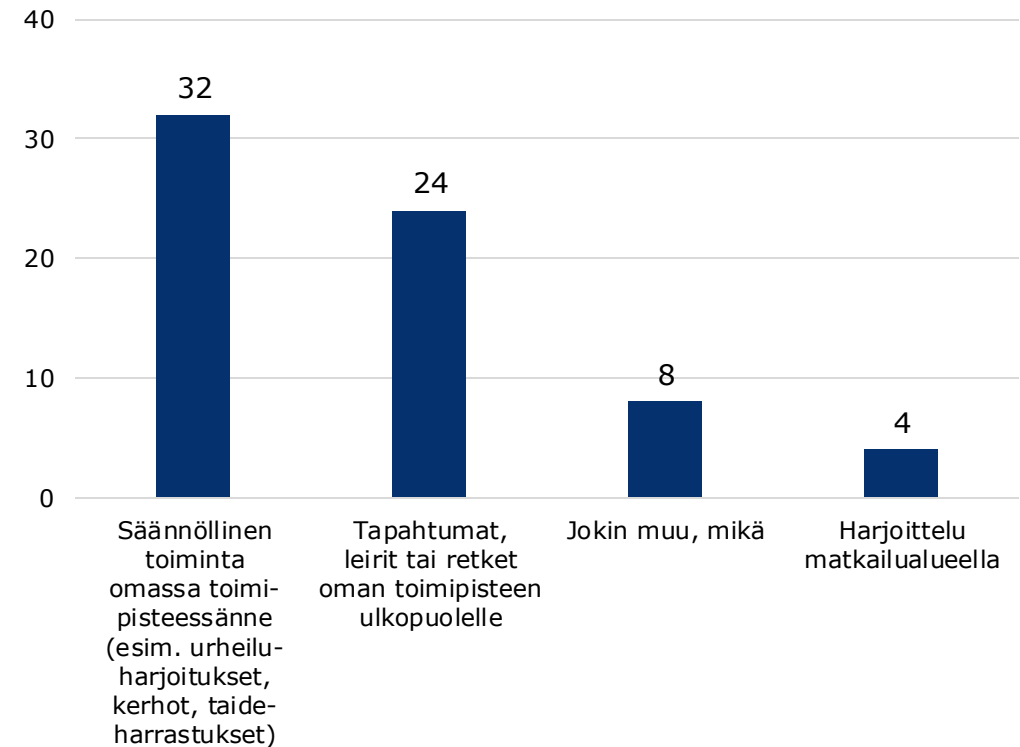
Minkä ikäisten nuorten kanssa toimitte pääsääntöisesti?

Arvioi, kuinka usein nuoren kanssa organisaationne toimii vuosittain?

Millaisiin tilanteisiin tai toimintoihin liittyen nuoret yleensä liikkuvat alueella teidän toimintanne yhteydessä?

4. Kysely nuoria liikuttaville toimijoille 3/5

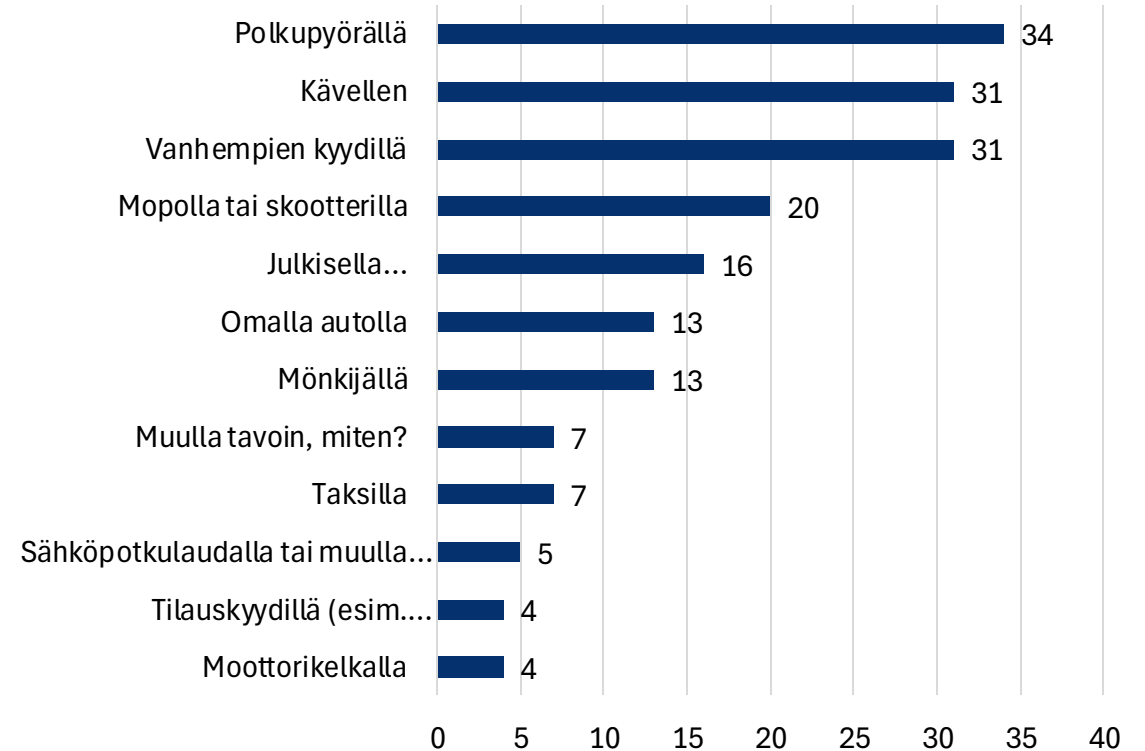
Nuorten liikkuminen matkailualueilla liittyy vastaajien näkökulmasta pääasiassa säännölliseen toimintaan omassa toimipisteessä, mutta myös tapahtumat, leirit ja retket ovat merkittäviä syitä liikkumiselle.

Nuoret saapuvat organisaatioiden toimintaan useimmiten polkupyörällä, kävellen tai vanhempien kyydillä, mutta myös mopo, julkinen liikenne ja kimppakyydit ovat yleisiä kulkutapoja.

Kyselyyn vastanneista lähes 40 % kertoi havainneensa tai kuulleen nuorten kohtaavan vaaratilanteita matkalla organisaation toimintaan tai kotiin. Vaaratilanteet ovat esimerkiksi liittyneet nuorten ajoneuvojen ylikuormitukseen, mopoilla tai mönkijöillä aiheutuneisiin vaaratilanteisiin, puutteelliseen valaistukseen, näköesteisiin risteysalueilla, suojatieylityksiin, sekä tilanteisiin joissa nuoria lähestytään epäasiallisesti tilanteisiin, joissa he itse toimivat liikennesääntöjen vastaisesti.

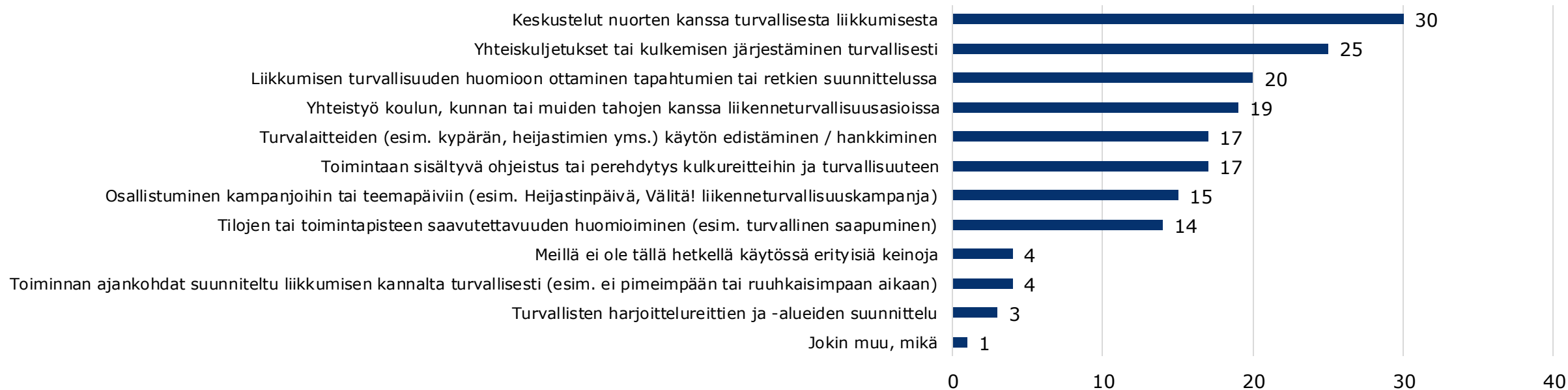
Lähes kaikilla nuorten kanssa toimivilla organisaatioilla oli käytössään jotain keinoja nuorten turvallisemman liikkumisen edistämiseksi. Suosituimpia keinoja nykytilanteessa olivat keskustelut nuorten kanssa turvallisesta liikkumisesta, yhteiskuljetukset tai kulkemisen järjestäminen turvallisesti ja liikkumisen turvallisuuden huomioon ottaminen tapahtumien tai retkien suunnittelussa. Lähes puolet organisaatioista teki myös yhteistyötä koulun, kunnan tai muiden tahojen kanssa liikenneturvallisuuden edistämiseksi. (Ks. Seuraava sivu.)

Millä kulkutavoilla nuoret tavallisimmin saapuvat toimintaanne?

4. Kysely nuoria liikuttaville toimijoille 4/5

Millaisia keinoja teillä on jo käytössä nuorten liikenneturvallisuuden edistämiseksi?

4. Kysely nuoria liikuttaville toimijoille 5/5

Minkälaisia keinoja voisitte omaksua osaksi toimintaanne nuorten liikenneturvallisuuden edistämiseksi?

Suosituin tapa omaksua nuorten liikenneturvallisuuden edistäminen osaksi organisaation toimintaa oli osallistuminen kampanjoihin tai teemapäiviin ja keskustelut nuorten kanssa turvallisesta liikkumisesta. Kolmanneksi suosituimmaksi keinoksi nousi toimintaan sisältyvä ohjeistus tai perehdytys kulkureitteihin, kulkutapoihin ja turvallisuuteen.